BO‘LAJAK TARBIYACHILARDA KASBIY KARYERA TRAEKTORIYASINI SHAKLLANTIRISHDA "DUAL TA’LIM"NING O‘RNI

Ilmiy rahbar: Ashirova Sojida Baxromovna
Shahrisabz davlat pedagogika instituti katta o‘qituvchisi
Talaba: Hayitova Sarvinoz Mahmudovna
Maktabgacha ta'lim yo‘nalishi 1-kurs talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqola mazmunida bo‘lajak tarbiyachilarda kasbiy karyera traektoriyasini shakllantirishda "Dual ta’lim" ning o‘rni ilmiy tahlil qilingan bo‘lib unda kasbiy karyera va unga bo‘lgan ehtiyoj va bu ehtiyojni mazkur ta’lim turi orqali to‘ldirish masalasiga urg‘u berilgan. Bundan tashqari maqola mazmunida an’anviy ta’limning bo‘lajak mutaxassislarda kasbiy karyerani shakllantirishdagi ahamiyati va zamonaviy ta’limning bo‘lajak mutaxassislarda kasbiy karyerani rivojlantirishdagi o‘rni tahlil qilib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: karyera, metodologiya, an’anaviy ta’lim, kompetensiya, akmeologiya, professionalizm, zamonaviy ta’lim, traektoriya, motivatsiya, innovatsiya, pedagogik mahorat.

Аннотация: Содержание данной статьи представляет собой научный анализ роли «дуалистической педагогики» в формировании профессиональной карьерной траектории будущих педагогов, с акцентом на вопросе профессиональной карьеры и необходимости её наличия, а также на

удовлетворении этой потребности посредством данного вида образования. Кроме того, в статье анализируется значение традиционного образования в формировании профессиональной карьеры будущих специалистов и роль современного образования в развитии профессиональной карьеры будущих специалистов.

Ключевые слова: карьера, методология, традиционное образование, компетентность, акмеология, профессионализм, современное образование, траектория, мотивация, инновации, педагогические навыки.

Abstract: The content of this article is a scientific analysis of the role of "Dual education" in the formation of a professional career trajectory in future educators, emphasizing the issue of a professional career and the need for it, and filling this need through this type of education. In addition, the content of the article analyzes the importance of traditional education in the formation of a professional career in future specialists and the role of modern education in the development of a professional career in future specialists.

Keywords: career, methodology, traditional education, competence, acmeology, professionalism, modern education, trajectory, motivation, innovation, pedagogical skills.

Hozirgi ta’limda nazariya va amaliyotning birligi ya’ni dual ta’lim bo‘lajak tarbiyachilarda kasbiy karyerani shakllantirishning eng tezkor usuli hisoblanadi. Talaba haftaning yarmini MTTda o‘tkazsa, u ish joyidagi muammolarni ko‘radi va ularga yechim izlash orqali karyera pog‘onasining dastlabki bosqichlarini o‘zlashtiradi. An’anaviy va zamonaviy ta’limda tarbiyachi karyerasining qiyosiy tavsifini olimlar quydagicha klasfikatsiyalashadi.

An’anaviy tarbiyachi karyerasi bugungi kunda quydagicha tartibga ega deb ko‘rsatiladi.

- Faqat belgilangan dasturlarni bajarish orqali ta’lim jarayoni amalga oshiriladi
- Vertikal o‘sish ya’ni faqat lavozim o‘sishi oddiy jarayon bo‘lib qolaveradi
- Noaddatiy vaziyatlarga undash shart emas deb hisoblanadi
- Tarbiyachilar faqat qog‘oz va ko‘rgazmalardan foydalanadi
- Tarbiyachilar foaliyati faqat buyruq va ko‘rsatmalarga asoslanganligidadir
- Tarbiyachilar faoliyatida majburiy malaka oshirishning mavjudligi (5 yilda 1 marta).

Zamonaviy jamiyatda bo‘lajak tarbiyachilarning kasbiy karyerasi quydagi imkoniyatlarga ega bo‘lishi mumkin.

- Bolaning individual salohiyatini ochish va professional o‘sishning barqarorligi
- Gorizontal va vertikal (ekspertlik, mentorlik, innovatrlik) darajalariga erishish
- Majburiy (resurslarni boshqarish, tejamkorlik texnologiyalari) bilan ishlashdagi mahorat
- Raqamli platformalar, AKT va sun’iy intellekt elementlari bilan ishlash mahoratining mavjud bo‘lishi
- Pedagogik diplomatiya va ota-onalar bilan hamkorlik ishlarining yuqori saviyada tashkil etilishi

- Uzluksiz o‘z-o‘zini rivojlantirish ishlarining tartib va tizimli tarzda amalga oshirilishi

Shunday qilib, bo‘lajak tarbiyachilarda kasbiy karyerani shakllantirish faqatgina bilimlarni uzatish emas, balki ularda "professional o‘zlikni anglash" (Professional Identity) jarayonini boshqarishdir. Tizimli, faoliyatli va akmeologik yondashuvlarning sintezi tarbiyachini nafaqat bugungi kunning ijrochisi, balki kelajakning innovatori sifatida tayyorlashga xizmat qiladi.

Bo‘lajak tarbiyachilarning kasbiy muvaffaqiyati bir necha omillarning muvozanatiga bog‘liq va ular quydagilar;

Shaxsiy sifatlar (30%): Bolaga muhabbat, sabr-toqat, emotsional intellekt va mas’uliyat. Bu karyeraning axloqiy asosi. Bilim va metodika (30%): Pedagogik va psixologik nazariyalar, iqtisodiy savodxonlik, "Ilk qadam" dasturini mukammal bilish. Muloqot va diplomatiya (20%): Ota-onalar, hamkasblar va rahbariyat bilan samarali muloqot o‘rnatish san’ati. AKT va innovatsiyalar (20%): Zamonaviy texnologiyalar bilan ishlash va doimiy yangilikka intilish.

Maktabgacha ta’lim tizimini tubdan isloh qilish va uni sifat jihatidan yangi bosqichga ko‘tarish bevosita bo‘lajak tarbiyachilarning kasbiy tayyorgarligi va ularning o‘z karyerasiga bo‘lgan munosabatiga bog‘liqdir. Birinchidan, zamonaviy sharoitda tarbiyachi karyerasi tushunchasi o‘zining an’anaviy mazmunidan voz kechib, yanada kengroq va dinamikroq ahamiyat kasb etmoqda. Karyera — bu shunchaki muassasa iyerarxiyasida yuqori lavozimni egallash emas, balki pedagogning o‘z professional sohasida muntazam ravishda "cho‘qqi" (akme) sari intilishi, o‘zining individual pedagogik uslubini yaratishi va intellektual salohiyatini jamiyat manfaatiga yo‘naltirishidir. Ikkinchidan, metodologik yondashuvlarning (tizimli, faoliyatli va akmeologik) o‘zaro sintezi tarbiyachi karyerasini shakllantirishning eng samarali mexanizmi ekanligi isbotlandi. Tizimli yondashuv karyeraning yaxlitligini va muhit bilan aloqadorligini ta’minlasa, faoliyatli yondashuv talabalarning amaliy ko‘nikmalar orqali o‘z yo‘lini topishiga xizmat qiladi. Akmeologik yondashuv esa mutaxassisni umr bo‘yi o‘z-o‘zini rivojlantirishga undovchi ichki motivatsiyani shakllantiradi. Uchinchidan, tarbiyachining kasbiy karyerasi uning iqtisodiy kompetentligi bilan uzviy bog‘liqdir. Bugungi bozor iqtisodiyoti davrida o‘z resurslarini (vaqt, bilim, metodika) oqilona boshqara oladigan, tejamkorlik texnologiyalarini ta’lim jarayoniga tatbiq etadigan va tadbirkorlik tafakkuriga ega bo‘lgan pedagoglar mehnat bozorida eng raqobatbardosh kadrlar bo‘lib qolmoqda. Shuning uchun ham iqtisodiy tushunchalarni shakllantirish karyera o‘sishining muhim "katalizatori" sifatida baholanishi lozim. To‘rtinchidan, bo‘lajak tarbiyachilarda karyerani rejalashtirish ko‘nikmasini oliy ta’lim bosqichidayoq shakllantirish zarur. Buning uchun oliy o‘quv yurtlarida nafaqat nazariy bilim berish, balki talabalarning shaxsiy "Professional karyera xaritasi"ni yaratishlariga metodik ko‘mak berish, mentorlik va "ustoz-shogird" an’analarini yangi bosqichga ko‘tarish lozim deb hisoblaymiz.

Xulosa qilib aytganda, metodologik jihatdan to‘g‘ri shakllantirilgan kasbiy karyera - bu tarbiyachining jamiyatdagi ijtimoiy nufuzini oshirish bilan birga, maktabgacha ta’lim tizimining barqaror rivojlanishini ta’minlovchi kafolatdir. Zero,

ma’rifatli va o‘z ustida tinimsiz ishlovchi tarbiyachigina jamiyatga ma’rifatli avlodni yetkazib berishga qodirdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. O‘zbekiston Respublikasining Qonuni. Maktabgacha ta’lim va tarbiya to‘g‘risida O‘RQ-595-son T.: 2019-yil 16-dekabr
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. O‘zbekiston Respublikasi maktabgacha ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida PF-5714-son – T.: 2019-yil 8-may
3. "Ilk qadam" davlat o‘quv dasturi. (Takomillashtirilgan ikkinchi nashr). – T.: 2022-yil
4. Nishonova Z.T. Pedagogik psixologiya: darslik – T.: "O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati" nashriyoti, 2021-yil
5. G‘oziyev E.G‘. Yosh davrlari psixologiyasi: darslik. – T.: "Universitet", 2020-yil
6. Shodmonova Sh.S. Maktabgacha ta’lim pedagogikasi: Darslik. – T.: "Fan va texnologiyalar", 2019-yil
7. Ziyomuhammadov B. Pedagogika o‘quv qo‘llanma. – T.: "Turon-Iqbol", 2021-yil
8. Abdurahmonov Q. X. Inson resurslarini boshqarish: darslik – T.: "Fan", 2020-yil